

Kadınların Annelik Algısına Yönelik Bir Metafor Analizi A Metaphor Analysis of Women's Perception of Motherhood

Ayşe İrem GÖKÇEK¹, Nur Elçin BOYACIOĞLU^{2*}

Bu çalışma 4. Uluslararası 5. Ulusal Doğum Sonu Bakım Kongresi'nde sözlü sunum olarak sunulmuştur.

¹ İstanbul Atlas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, İstanbul, Türkiye.

^{2*} İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi, Gerontoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye

Özet

Bu çalışmanın amacı kadınların annelik algısına ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya koymaktır. Nitel araştırma türünde gerçekleştirilen çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan "fenomenolojik (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Çalışma, Mart-Temmuz 2022 tarihleri arasında, annelik deneyimine sahip 30 kadın ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından oluşturulan Bilgi Formu ve Metaforik Algılar Veri Toplama Formu kullanılarak elde edilmiştir. Metaforik algılar, kadınların "Annelik Benzer/gibidir. Çünkü," cümlesini tamamlaması ile elde edilmiştir. Görüşmeler derinlemesine görüşme yöntemi kullanılarak, bireysel olarak gerçekleştirilmiş ve betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Kadınların anneliğe yönelik ürettiği metaforlar dört tema altında toplanmıştır. Bu temalar, (1) memnuniyet/mutluluk (anneliğin olumlu yanlarına yönelik metaforlar içeren), (2) sorumluluk (anneliğin ekstra yönlerine yönelik metaforlar içeren), (3) fedakarlık (önceliğinin çocuğun olduğuna yönelik metaforlar), (4) endişe/korku (anneliğe yönelik stres ve kaygı içeren metaforlar). Kadınlar anneliğin memnuniyet/mutluluk, sorumluluk, endişe/korku ve fedakarlık yönlerine odaklanmışlardır. Kadınların anneliği en fazla, onlara yüklenen ekstra yükler ve sorumluluklar olarak algıladıkları görülmüş olup, en az olarak da anneliğin fedakar ve verici olan yönünü algıladıkları görülmüştür. Bu çalışma, anneler ile yakın temas halinde olan ebelerin anneliği anlama ve yaşanan sorunlara çözüm önerileri getirilmesinde destek olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Anneler, çocuk, metafor, niteleyici araştırma

Abstract

The aim of this study is to reveal women's perceptions of motherhood through metaphors. The qualitative study involved 30 women with motherhood experience between March and July 2022. The data of the research were obtained by using the Information Form and Metaphoric Perceptions Data Collection Form, which were created by the researchers. Metaphoric perceptions were obtained by women's completing the sentence, "Motherhood is like/similar to ... because ...". Individual in-depth interviews were conducted and descriptive analysis was used to analyze the data. Metaphors produced by women for motherhood were grouped under four themes. These themes were (1) satisfaction/happiness (metaphors about the positive aspects of motherhood), (2) responsibility (metaphors about the additional aspects of motherhood), (3) altruism (metaphors indicating that the child is the priority), (4) anxiety/fear . (metaphors containing stress and anxiety regarding motherhood). Women focused on the satisfaction/happiness, responsibility, worry/fear, and sacrifice aspects of motherhood. It has been observed that women perceive motherhood as the extra burdens and responsibilities placed on them the most, and they perceive the altruistic and giving aspect of motherhood the least. This study will support midwives who are in close contact with mothers in understanding motherhood and offering solutions to the problems experienced.

Keywords: Child, metaphor, mothers, qualitative research

Atıf için (how to cite): Gökçek, A. İ., Boyacıoğlu, N. E. (2023). Kadınların annelik algısına yönelik bir metafor analizi. Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 3(2), 205-219. DOI: 10.56061/fbujohs.1184420

Gönderi Tarihi: 4.10.2022, Kabul Tarihi: 07.02.2023, Yayın Tarihi: 23.08.2023

1. Giriş

Annelik, bir kadının hayatındaki kişisel değişimi oluşturan en önemli yaşam olaylarından birisidir (Chandrasekhar ve ark., 2021). Doğum sonu dönem kadın için hem sıkıntılı hem zevkli geçebilmektedir. Kadın için artık yeni bir hayatın başlaması ve bildiği alışık olduğu hayatın aksine hiç bilmediği bir deneyim edinmesi kadında değişimlere neden olmaktadır (Göbel ve ark., 2020). Bu geçiş, kadını önceki rol ve sorumluluklarından uzaklaştırarak yeni rol ve sorumluluklara bürünmesini ve bu doğrultuda hayatını yeniden şekillendirmesini gerekli kılmaktadır. Böylelikle de kadını eski kimliğinden uzaklaştırarak yeni benlik arayışına sürüklemektedir (Edwards ve ark., 2021). Ramona Thieme Mercer anne olma kuramında, bu sürecin kadınlar için zihinsel bir deneyim olduğunu ifade etmiştir (Çolak ve ark., 2021).

Zihinsel deneyimlerden biri olan algı; duyuların yorumlanması, anlamlı hale getirme sürecidir. Bu duyulara yönelik beyinde ilk olarak algılama (perceiving) gerçekleşir ve ortaya çıkan ürüne de algı (perception) adı verilmektedir. Algılama sürecinde beyin, kişinin bulunduğu ortamdan, duruma yönelik beklentilerinden, kültürden ve toplumsal yapıdan etkilenmektedir. Bu bağlamda kadınların annelik algısı; yaş, gebeliğin planlı olması, bebeğin sağlık durumu, doğum ortamı, sosyal çevre, destek varlığı, toplumsal rol ve kültür gibi faktörlerden etkilenmektedir (Fraser ve ark., 2009). Bu faktörlerden biri olan planlı bir gebelik geçirmenin, kadınların anne olmaya dair duygu ve düşüncelerini olumlu yönde etkilediği bilinirken, toplumsal rol ve beklentilerin yüklediği sorumluluklar nedeniyle de negatif yönde etkilediği görülmektedir (Kelley ve ark., 2019). Birçok kadın bu süreci sorunsuz atlatsa da bazılarında bu süreç stres, endişe ve korku gibi duygulara neden olmaktadır.

Metafor kelimesi Latince ve Grekçe metaphore kökünden gelen meta ve pherein sözcüklerinin birleşiminden türetilmiştir. Meta; öte, aşırı ve pherein; taşımak, yüklenmek anlamlarına gelmektedir (Babacan, 2014). Kısaca metafor bir kavramı başka bir kavram ile anlamlandırmak ve tecrübe etmektir (Korkut ve Keskin, 2016). Aynı zamanda algıların açıklanmasında ve yorumlanmasında kullanılan yöntemlerden birisidir (Fidan ve Özyıldız, 2019).

Anne bebek ilişkisinin temeli, ilk kez gebelikte bebek hareketlerinin hissedilmesi ile başlamaktadır. Bu durum, kadınların annelik algısının oluşmasını sağlamaktadır. Kadınların anneliğe yönelik algısının korku, endişe verici yönde gelişmesi; anne ile bebek ilişkisini de olumsuz etkileyebilmektedir. Bu durum doğumdan sonra annede ruh sağlığı sorunlarına neden olabildiği gibi bebeğe yönelik istismar, ihmal, şiddet, bakım eksiklikleri ve yetersiz emzirme gibi sorunlara da yol açabilmektedir. Bu bağlamda anneliğe yönelik algılarının tanımlanması, kadınlara yönelik danışmanlık sağlamada etkin rol oynamaktadır (Engin ve Ayyıldız, 2021).

Yapılan bu çalışmada kadınların annelik algı ve düşüncelerini tanımlayabilmeleri için metafor yönteminden yararlanılmıştır. Literatürde annelik algısı ile ilgili bir metafor analizine rastlanmamıştır. Çalışmanın sonuçları kadınların annelik algılarının metafor kavramları ile anlaşılmasını sağlayacağı düşünülmektedir. Anneliğin olumsuz algılanması annelik kavramının getirisi olan bakım ve beslenme gibi sorumlulukların yerine getirilmesine engel olarak bebeğin büyüme gelişmesini sekteye uğratabilmektedir. Ebeler, kadınların annelik kavramına yönelik algısını, annenin role uyumunu erken dönemde değerlendirerek olası sorunların önüne geçmekte etkin rol almaktadır. Mevcut çalışma

sonuçları ile ulaşılan kadınların annelik algıları, özellikle 0-6 yaş bebek ve çocuk izlemleri, doğum öncesi bakım, doğum anında destek ve izlem, doğum sonu lohusalık bakımı veren ebelere ve ruh sağlığı çalışanlarına verecekleri bakımda rehberlik edecektir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Amacı ve Tipi

Bu çalışma, kadınların anneliğe yönelik algılarını ortaya çıkarmak amacıyla nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenolojik (olgubilim) desende gerçekleştirilmiştir. Konu ile ilgili güçlü ve zengin veriler toplamak için nitel veri toplama araçlarından biri olan metafor yöntemi kullanılmıştır. Bir kavramı benzer özelliklere sahip başka bir kavram ile ifade etmek anlamlarında kullanılan metaforlar, karmaşık ve soyut fikirleri anlamak için büyük bir güce sahiptir (Merriam, 2009/2018). Dil aracılığı ile anlamı ortaya çıkarmaya çalışan metafor çalışmalarında, katılımcılara bir veya birkaç açık uçlu soru sorularak, araştırılan konuya ilişkin metaforlar elde edilmektedir (Laguilles-Villafuerte ve de Guzman, 2021).

2.2. Araştırmanın Soruları

- Kadınların anneliğe yönelik algıları nelerdir?
- Kadınlar anneliğe yönelik daha çok hangi metaforları kullanmaktadır?

2.3. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Çalışma grubunun belirlenmesi, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan “Ölçüt Örnekleme Yöntemi” ile gerçekleştirilmiştir. Bu örnekleme yöntemi, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan durumların çalışılmasıdır (Marshall ve Rossman, 2014). Bu ölçütler araştırmacılar tarafından belirlenmiştir. Ölçütler; İletişim probleminin bulunmayan, canlı ve sağlıklı bebeğe sahip olan, 18- 45 yaşları arasında olan kadınlardır. Dışlanma kriterleri ise; anadili Türkçe olmayan, adolesan veya ileri yaşta anne olan (45 yaş ve üzeri), çoğul gebeliklere veya çok sayıda çocuğa sahip olan, engelli çocuğa sahip olan annelerdir.

Araştırmaya Mart-Temmuz 2022 tarihleri arasında, belirlenen ölçütlere uyan kadınlarla veri doygunluğu elde edilene kadar devam edilmiştir (n=61). Katılımcıların demografik verilerini eksik doldurması veya herhangi bir anlam ifade etmeyen metafor kullanması nedeniyle çalışma, 30 kadın ile tamamlanmıştır. Literatürde annelik/babalık konularının ele alındığı metafor çalışmaları ve nitel çalışmalardaki örneklem büyüklüğü, araştırmanın örneklem büyüklüğüne benzerdir (Başay ve Aksoy., 2017; Başkale, 2016; Laguilles-Villafuerte ve de Guzman, 2021; Merriam, 2009/2018; Villamor ve ark., 2018).

2.4. Verilerin Toplanması ve Veri Araçları

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan Bilgi Formu ve Metaforik Algılar Veri Toplama Formu kullanılarak elde edilmiştir. Bilgi Formu, literatür doğrultusunda geliştirilmiş olup, toplam 5 sorudan oluşmaktadır (Çolak ve ark., 2021; Yüksel, 2022). Formda, katılımcıların demografik ve obstetrik özelliklerine ait sorular bulunmaktadır. Metaforik Algılar Veri

Toplama Formu, annelik algısını metafor yöntemi ile değerlendirilecek sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formundan oluşmaktadır (Korkut ve Keskin, 2016; Kurtdede ve Özaydın, 2019; Özaslan, 2019).

Görüşmeler ebellekte doktora eğitimine devam eden, alanında 3 yıl klinik, 1 yıl akademik deneyime sahip bir araştırmacı olan AİG tarafından yüz yüze görüşme tekniği aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara araştırmacıların sosyal çevresinden ulaşılmıştır. Araştırmacı, çevresinde yer alan kişilere danışarak, dahil edilme kriterlerine uygun olan katılımcıları belirleyip, örneklem grubuna ulaşmıştır. Soruların anlaşılabilirliği ile ilgili bir problem ortaya çıkmadığından, ilk katılımcıdan itibaren tüm katılımcıların anketleri, çalışmaya dahil edilmiştir. Veri toplama aracı uygulanmadan önce metafor tanımı yapılmış ve bir örnek verilmiştir. Daha sonra katılımcılardan “anneliği bir imgeye benzetecek olsanız neye benzetirsiniz?” sorusunu cevaplaması istemiş, annelere herhangi bir yönlendirme yapılmamıştır. Bu gerekçeyle “Annelik.....gibidir/benzer. Çünkü.....” cümlesinin yazılı olduğu bir anket verilerek, annelerden ilk aklına gelen cevabı yazmaları istenmiştir. Annelik hakkındaki metaforun diğer bir ifade ile benzetmenin herhangi bir şeye (somut, soyut, canlı cansız varlıklar) yapılabileceğini, çünkü ile de metaforun gerekçesinin açıklanması gerektiği izah edilmiştir. Katılımcılara yalnızca bir metafor üzerinde yoğunlaşarak, düşüncelerini aktarmaları için 20 dakika süre tanınmıştır. Araştırmamızda olduğu gibi metaforik algıyı ölçmeye çalışan diğer araştırmalarda da üretilecek metafor ile kaynağı arasındaki bağlantıyı sağlayabilmek için “gibi” kavramına, üretilen metaforların gerekçelendirilebilmelerine olanak sağlamak için “çünkü” kavramına yer verildiği görülmektedir (Korkut ve Keskin, 2016; Çoğaltay ve Aras, 2018; Kurtdede ve Özaydın, 2019; Özaslan, 2019).

2.5. Araştırmanın Etik Yönü

Bu araştırma, Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun şekilde yürütülmüştür. Verilerin toplanmasına başlamadan önce İstanbul Atlas Üniversitesi Girişimsel Olmayan Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 25.03.2022 tarihinde etik izin (E-22686390-050.01.04-14265) alınmıştır. Aynı zamanda katılımcılardan sözlü ve yazılı onam alınmıştır. Ayrıca katılımcıların kimlik bilgileri araştırmacılar tarafından gizli tutulmuş, hiçbir yazılı metinde kullanılmamıştır. Veriler birleştirilirken, formlara rastgele numara verilmiştir.

2.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bireylerin ve ortamın zamanla değişiklik gösteren bir dinamiğe sahip olması açısından diğer çalışmalarda aynı koşullar elde edilse bile sonuçların aynı olamaması nitel araştırmanın sınırlılığını göstermektedir. Bu araştırmanın verileri sadece araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 30 annenin görüşleriyle sınırlıdır. Bu çalışmada annelerin yaş ortalaması 33,6±5,9 olup; çoğu üniversite mezunu, 2 çocuğa ve planlı gebeliğe sahiptir. Bu nedenle çalışma sonuçları adölesan/ ileri yaş, çoğul gebeliklere/çok sayıda çocuğa sahip annelerin annelik algısına genellenemez. Ayrıca annelik algısının sosyo-ekonomik düzeye göre farklılaştığını bildiren çalışmalar olmasına rağmen; mevcut çalışmada sosyo-ekonomik düzeyin ele alınmaması, çalışmanın sınırlılıklarındandır. Bir diğer sınırlılık

da araştırmanın verilerinin, veri toplama aracı olarak geliştirilen yarı-yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorulardan ve araştırmacı günlüklerinden oluşmasıdır.

2.7. Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Veri analizi, verilerin anlamını ortaya koyma sürecidir. Veri anlamını ortaya koyma; insanların ne söylediğini, araştırmacının ne gördüğünü ve okuduğunu birleştirme, indirgeme ve yorumlamayı içermektedir. Bu süreç, anlam verme süreci olarak da ifade edilebilir (Merriam, 2009/2018). Bu çalışmada demografik verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, nitel verilerin analizinde "Betimsel Analiz" kullanılmıştır. Bu çalışmada verilerin analizinde, Colaizzi'nin fenomenolojik çalışmalar için geliştirdiği yedi basamaklı analiz metodu kullanılmıştır. Verilerin analizi gerçekleştirilirken sırası ile şu basamaklar takip edildi: 1. Görüşmelere başlamadan önce ve sonrasında, alan yazın sürekli okunur. Bu okumaların, analiz için araştırmacıya yol gösterici olduğu düşünülür. 2. Görüşmelerden elde edilen bilgiler yazıya dökülerek, bütün görülür. 3. Nitel veri seti tamamlandıktan sonra, veri çözümleme sürecine başlanır. 4. Formüle edilen anlamlar tema ve kodlar şeklinde gruplandırılır. 5. Elde edilen sonuçlar zengin ve kapsamlı yaşam deneyimleri ile birleştirilir. 6. Olgunun temel kavramsal yapısı tanımlanır. 7. Bazı katılımcılarla tekrar görüşülerek elde edilen sonuçlarla katılımcının kendi deneyimleri karşılaştırılarak bulgular doğrulanır (Merriam, 2009/2018). Bu doğrultuda çalışmada, araştırmacılar görüşmelere başlamadan önce ve sonrasında alanyazını sürekli okumuştur. Görüşmelerden elde edilen veriler, önce veri toplayan yazar (AİG) tarafından harfi harfine yazıldı ve çözümleme de diğer yazar (NEB) tarafından yapıldı.

Katılımcılardan toplanan anketler öncelikle kullanılabilirliği açısından incelenmiştir. Veri formu kontrol edilerek, 18 anket eksik bilgiler içermesi nedeniyle (sosyo-demografik verileri eksik veya metaforu yazılmış ama gerekçesi yazılmamış) analiz dışı bırakılmıştır. Takiben metaforlar alfabetik sıra ile listelenmiş, listeleme aşamasında metafor olarak değerlendirilmeyen (Annelik anne olmaktır, çünkü çocuğun olmuştur.) veya metaforun gerekçesi açık olmayan ifadeler içeren (annelik kelebek olmak gibidir, çünkü kelebek gibi olursun.) 13 veri formu olduğu saptanmış ve analiz dışı bırakılmıştır. Bu nedenle çalışma analizleri 30 katılımcı ile tamamlanmıştır. Metafor listesinde aynı kelimeyi içeren metaforlar tek bir örnek metafor altında toplanmıştır. Örneğin; ulu bir dağ, görkemli dağ, yüce dağ ifadeleri sadece dağ metaforu olarak değerlendirilmiştir. Daha sonra metaforlar konusu, kaynağı, konu ve kaynak ilişkisi yönünden bir tema etrafında gruplandırılarak kodlar oluşturulmuştur. Bununla birlikte katılımcılardan bazıları ile görüşme ayarlanarak, elde edilen bulguları kontrol etmeleri istenmiştir (member check). Katılımcılar bulgularımızı doğrulamıştır. Ayrıca metin içinde katılımcıların doğrudan ifadelerine de yer verilmiştir. Bu aşamayı takiben içsel tutarlılığı sağlamak için Miles ve Huberman'ın önerdiği kodlayıcılar arası görüş birliği olarak ifade edilen benzerlik $\Delta = C \div (C + \partial) \times 100$ formülü kullanılmıştır. Formülde, Δ : Güvenirlik katsayısını, C : zerinde görüş birliği sağlanan konu/terim sayısını, ∂ : zerinde görüş birliği bulunmayan konu/terim sayısını ifade etmektedir. Kodlayıcılar arası görüş birliğinin en az %80 olması beklenmektedir (Baltacı, 2017). Araştırmacılar arasındaki görüş birliği %84 olarak belirlenmiştir. Ayrıca metaforlardan üretilen tema ve kodlar, nitel çalışmada deneyimli olan kadın ruh sağlığı alanında çalışan üç uzmana sunularak görüşleri alınmıştır. Görüş farklılıkların olduğu alanlarda çoğunluğun görüşü esas alınmıştır. Verilerin sunumunda doğrudan

alıntılara yer verilmiştir. Son olarak, üretilen metaforlar, nedenleriyle birlikte incelenerek 4 tema altında (memnuniyet/mutluluk, sorumluluk, endişe/korku ve fedakarlık) toplanmıştır.

Sonuç olarak, bu araştırmada, görüşmeler uzun sürede gerçekleştirilip, görüşmeler esnasında araştırmacılar tarafsız olmaya çalışmış ve soru rehberine çalışmanın esnekliği sayesinde yeni sorular ekleyebilmiştir. Ek olarak, verilerin nereden ve nasıl elde edildiği, analiz süreci ve sonuçlara nasıl ulaşıldığı ve bu süreçte yapılan tüm işlemler ayrıntılı bir şekilde açıklanarak; çalışmanın inandırıcılık ve teyit edilebilirliği güçlendirilmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde katılımcıların demografik & obstetrik özellikleri ve annelerin annelik algısına yönelik ürettiği metaforlar, bu metaforlardan yola çıkılarak hazırlanan temalar yer almaktadır.

Araştırmaya katılan kadınların demografik ve obstetrik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir. Kadınların yaş ortalaması $33,6 \pm 5,9$ 'dur. Katılımcıların %46,6'sının (n=14) üniversite mezunu olduğu, %50'sinin (n=15) 2 çocuğu olduğu, %86,6' sının (n=26) gebeliklerinin planlı olduğu belirlendi. Çalışmaya katılan kadınların çocuklarının cinsiyetinin %54,4'ünün (n=24) kız ve %45,4' ünün (n=20) erkek olduğu saptandı (Tablo 1).

Tablo 1. Annelerin demografik özellikleri

Anne no	Yaşı	Eğitim Durumu	Çocuk Sayısı	Çocuk Cinsiyeti	Gebelik durumu
A1	35	Lise	2	Erkek	Planlı
A2	29	Üniversite	2	Kız	Planlı
A3	28	Lise	2	Kız	Planlı
A4	34	Üniversite	1	Kız	Planlı
A5	25	Lise	1	Kız	Planlı
A6	23	Lise	1	Erkek	Planlı
A7	26	Üniversite	1	Kız	Planlı Değil
A8	30	Üniversite	1	Erkek	Planlı
A9	41	İlkokul	2	Kız	Planlı
A10	36	Lise	2	Erkek	Planlı
A11	36	Üniversite	1	Kız	Planlı
A12	25	Üniversite	1	Kız	Planlı
A13	26	Üniversite	2	1 Erkek 1 Kız	Planlı
A14	40	Üniversite	1	Kız	Planlı
A15	39	Lise	2	1 Erkek 1 Kız	Planlı
A16	30	İlkokul	3	2 Erkek 1 Kız	Planlı Değil
A17	32	Üniversite	1	Erkek	Planlı
A18	37	Lise	2	Kız	Planlı

Tablo 1. Annelerin demografik özellikleri (devamı)

Anne no	Yaşı	Eğitim Durumu	Çocuk Sayısı	Çocuk Cinsiyeti	Gebelik durumu
A19	26	Üniversite	2	2 Erkek	Planlı
A20	40	Lise	2	1 Erkek 1 Kız	Planlı
A21	38	Üniversite	1	Erkek	Planlı
A22	40	İlkokul	3	1 Erkek 2 Kız	Planlı
A23	40	İlkokul	2	1 Erkek 1 Kız	Planlı
A24	28	Lise	2	Kız	Planlı
A25	39	Lise	3	1 Erkek 2 Kız	Planlı Değil
A26	40	İlkokul	3	1 Erkek 2 Kız	Planlı Değil
A27	30	Üniversite	2	Erkek	Planlı
A28	40	Üniversite	2	Erkek	Planlı
A29	40	Lise	2	1 Erkek 1 Kız	Planlı
A30	28	Üniversite	1	Kız	Planlı

3.1. Katılımcılar Tarafından Üretilen Metaforlar

Araştırmaya katılan annelerin annelik algısına yönelik belirttiği metaforlar Tablo 2’de ve metaforlardan yola çıkılarak hazırlanan temalar ve alt kodları ise Tablo 3’te yer almaktadır. Çalışmada katılımcılar tarafından 20 farklı metafor üretildiği görülmüştür. Bunlar şu şekildedir: Ağaç (3), Dağ (3), Sanatçı (2), Deniz/Okyanus (2), Kartal (2), Kelepeç (2), Toprak (2), Güneş (2), Yıldız (1), Hayalperest (1), Kadın (1), Acil Servis (1), Sonsuzluk (1), Bitki (1), Uzun Yol (1), Melek (1), Kuş (1), Kanguru (1), Tanrı (1). Bu metaforların içerikleri incelendiğinde, “Memnuniyet/Mutluluk”, “Sorumluluk”, “Endişe/Korku” ve “Fedakarlık” olmak üzere dört ana tema belirlendi.

Tablo 2. Metaforlar ve dağılımları (N=30)

Metaforlar	N	%	Metaforlar	N	%
Kaptan	1	3,3	Deniz/Okyanus	2	6,6
Güneş	2	6,6	Dağ	3	10,0
Hayalperest	1	3,3	Kartal	2	6,6
Ağaç	3	10,0	Melek	1	3,3
Kadın	1	3,3	Kuş	1	3,3
Acil Servis	1	3,3	Sabır Taşı	1	3,3
Sonsuzluk	1	3,3	Kelepeç	2	6,6
Bitki	1	3,3	Kanguru	1	3,3
Sanatçı	2	6,6	Tanrı	1	3,3
Uzun Yol	1	3,3	Toprak	2	6,6

Tablo 3. Temalar ve kodlar

Temalar	Kodlar
1. Memnuniyet/Mutluluk	<ul style="list-style-type: none">• Sevgi duyma• Annelik içgüdü• Sağlıklı bir çocuk dünyaya getirebilme yetisi
2.Sorumluluk	<ul style="list-style-type: none">• Koruma duygusu• Bakım ihtiyacı• Cinsiyet rollerinin getirileri• Toplum baskısı
3.Endişe/Korku	<ul style="list-style-type: none">• Kadının rol değişimi• Eğitim yetersizliği• Çocuğa yetememe güdüsü• Önyargı
4.Fedakarlık	<ul style="list-style-type: none">• Annelik içgüdü• Şefkat• İlgi Gösterme• Toplumsal baskı

3.2. Tema 1: Memnuniyet/ Mutluluk:

Bu tema annelerin anne olmaya yönelik olumlu deneyimler yaşamaları, çocuk sahibi olmayı istemeleri, anne olma hazzını yaşamaları ve sağlıklı bir çocuğa sahip olmaları ile ilişkilidir. Katılımcılar anneliğin olumlu yanına vurgu yapan metaforlar üretmişlerdir (Tablo 4). Bu metaforlar; güneş, kadın, hayalperest ağaç ve sonsuzluk'tur.

“Annelik ağaç olmak gibidir. Çünkü ağaç gibi çevreye güzellik saçarsın. Nasıl ağaç oksijen saçar çevreye faydalı olur, annelikte çocuklarına oksijen saçmak gibidir. O senin, sen onun nefesi olursun.” (Anne10)

“Annelik aslında sonsuzluktur. Çünkü bir kelime ile tanımlanamaz. Tüm güzellikleri içinde barındırır. Hissettiğin duygunun bu dünyada bir karşılığı yoktur annelik kelimesinden başka.” (Anne17)

“Annelik güneşe benzer. Çünkü güneş gibi ışık saçar kadınlar anne olunca. O ışığınla çocuklarının içini ısıtırsın.” (Anne30)

3.3. Tema 2: Sorumluluk:

Bu tema annelerin anne olmaya yönelik ekstra roller üstlenmeleri, çocuklara rol model olmada öncülük etmeleri ve çocuğun gelişiminde en çok rol alan ebeveyn olmaları ile ilişkilidir. Katılımcılar anneliğin kadına yüklediği görev ve sorumluluklara vurgu yapan metaforlar üretmişlerdir (Tablo 5). Bu metaforlar; kaptan, acil servis, toprak, bitki, uzun yol, sanatçı, deniz, dağ, kartal, melek ve kuş'dur.

“Annelik kaptan olmak gibidir. Çünkü aynı kaptan gibi gemiyi asla terk etmezsin. Kaptan nasıl geminin yönünü belirler anneler de öyledir. Çünkü çocuğuna yön verirsin onu hayata hazırlarsın.” (Anne2)

“Annelik sanatçı olmaya benzer. Çünkü yavaş yavaş işlersiniz eserinizi geliştirir, duyguyu, sevgiyi, saygıyı, özgüveni, tatlıyı, acıyı, iyiyi kötüyü ve bildiğinin en güzelini verirsiniz ellerine önce kendine kazandırır, sonra salıverirsiniz hayata, kaç yaşına gelirse gelsin canınızın bir parçasıdır. Kaç yaşında olursa olsun yine her şeyine siz koşarsınız.” (Anne8)

“Annelik denize benzer. Çünkü sonsuzsundur her şeyi içinde barındırırsın. Onları beslersin, koruyup kollarsın. Hep sana ihtiyaçları vardır. Denizin içindeki canlılar gibi sen olmadan yaşayamazlar.” (Anne11)

“Annelik acil servis gibidir. Çünkü her an tetiktesindir. Her türlü acil çağrıya açıksın, düşecek mi, ağlayacak mı diye hep dikkatli olursun. Çocuğunun her anına yetişirsin.” (Anne16)

“Annelik dağ gibidir. Çünkü her zaman dik durmak zorundasın. Çocuğun hasta olur, düşer ya da sakat bir çocuğun olur sen yine de dimdik durmak zorundasın.” (Anne18)

“Annelik toprak işlemeye benzer. Çünkü toprağa emek verirsin. Kazarsın, sularsın, havalandırırsın, besin verirsin sonradan tohumu ekersin ve sana güzel bir filiz ile karşılık verir. Çocuk da öyledir. Her şeyini verirsin o da sonunda sana güzel bir çocuk olur ve annelik duygusunu yaşatır.” (Anne20)

“Annelik bitkiye benzer. Çünkü ilgi ister, emek ister. Tüm bakımını ihtiyaçlarını karşılırsan sana çiçekler açarak cevap verir aynı bitki gibi.” (Anne21)

“Annelik kartala benzer. Çünkü hırçın olursun, her zaman sert ve kararlı olmak zorundasın. Çocuğunu bir kartal gibi yavrusunu her an kötülüklerden koruyup kollamak kanatlarını açmaktır.” (Anne22)

“Annelik meleğe benzer. Çünkü melek gibi her zaman koruyup kollaman gereken bir canlı vardır. Hamile olduğumu öğrendikten sonra içimi tuhaf bir duygu kapladı. Hem sıkıntılı hem mutluydum. Onu dünyanın kötülüklerinden koruyabilecek miydim bu sorumluluğu hakkıyla yerine getirebilecek miydim aklımda hep bu sorular vardı.” (Anne24)

3.4. Tema 3: Endişe/Korku:

Bu tema kadınların annelik ile bağdaştırılan özellikleri karşılayamama düşüncesi, gündelik hayatın yüklediği sorumlulukların yanına çocuk bakımının getirdiği sorumlulukların eklenmesi ve çocuğun her zaman anneye bağlı olduğu düşüncesi ile ilişkilidir. Katılımcılar anneliğin olumsuz yönlerine vurgu yapan metaforlar üretmişlerdir (Tablo 6). Bu metaforlar; ağaç, sabır taşı, kelepçe (2), kanguru'dur.

“Annelik ağaç olmak gibidir. Çünkü ağaçlar kökleri ile toprağa nasıl bağlıdır çocuklarda aynı şekilde anneye bağlıdır.” (Anne5)

“Annelik kelepçe ile birine bağlı olmak gibidir. Çünkü işlerini planlarını hep ona göre ayarlamaktır. Anne olunca her şeye nasıl yetişeceğimi şaşırdım. Çocuğun işlerine mi kendi işlerime mi yetişeyim bilemedim.” (Anne6)

“Annelik sabır taşı olmaya benzer. Çünkü bu süreç çok uzun ve zordur. Çok fazla sabır ister. Bu nedenle de anneler sabır taşına döner.” (Anne9)

“Annelik kelepçe gibidir. Çünkü bir ayağın hep bir yere bağlıdır. Çocuğun ne kadar izin verirse bu hayatta o kadar yaşarsın.” (Anne12)

“Annelik kanguruya benzer. Çünkü kanguru gibi çocuğunu hep üstünde taşırsın. Sen nereye gidersen çocuk da hep seninledir. Hep sana bağlıdır.” (Anne14)

3.5. Tema 4: Fedakarlık:

Bu tema kadınların çocuğunu hayatın merkezine yerleştirme, çocuğunun ihtiyaçlarına öncelik verme davranışları ile ilişkilidir. Katılımcılar anneliğin verici yönlerine vurgu yapan metaforlar üretmişlerdir. Bu metaforlar; deniz, sanatçı, dağ, tanrı ve toprak'dır.

“Annelik tanrı olmak gibidir. Çünkü doğumdan sonra sana bir hamur veriliyor sanki tuzunu, suyunu sen katıyorsun yeni bir insan yaratıyorsun. Tabi bu süreçte kendinden şeyler de veriyorsun. Çünkü iyi bir insan olsun istiyorsun.” (Anne15)

“Annelik dağ olmaya benzer. Çünkü dağ gibi dimdik durursun bütün zorluklara karşı. Dağın etekleri gibi kollarnın altında evladını korur kollarsın. Bir zarar da gelecek olsa kendini siper edersin.” (Anne 19)

“Annelik toprağa benzer. Çünkü içinde bulunan tüm suyu, besini, vitamini etrafına verirsın, hep verici olursun. Annelik kendinden çok ailene emek vermektir.” (Anne23)

“Annelik aslında kuş olmak gibidir. Çünkü kuşlar kendi aç olduğu halde evlatlarını besleyecek kadar fedakardır ya annelikte öyledir hamile kaldığın andan itibaren sorumlulukları başlar. Ben hamile olduğumu öğrendiğim ilk gün kendimi unuttum mesela hep çocuğumu düşünmeye başladım. (Anne25)

“Annelik ressam olmaya benzer. Uzun zaman uğraşırsın, zamanından kendinden vererek bir eser ortaya çıkarırsın. O eserini dünyaya sunarsın.” (Anne26)

“Annelik okyanusa benzer. Çünkü pek çok fedakarlık ve sorumluluğu içinde barındırır. Uykusuzda olsan yorgunda olsan kendinden fedakarlık edersin.” (Anne27)

4. Tartışma

Kadınların anneliğe yönelik algılarının metafor yöntemi ile incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, memnuniyet/mutluluk, sorumluluk, endişe/korku ve fedakarlık temaları oluşturulmuştur.

Temaların betimsel analizi yapıldığında, kadınlar tarafından üretilen metaforların çoğunluğunun anneliği sorumluluk olarak algıladıkları görülmektedir. Kadınların %20'sinin anneliğin memnuniyet ve mutluluk verici yönüne, %43,3'ünün anneliğin sorumluluk yönüne, %20'sinin endişe ve korku uyandıran yönüne ve %16,6'sının da fedakar ve verici olan yönüne yönelik metaforlar ürettiği saptanmıştır. Bu bağlamda kadınların anneliğe yönelik algısının çoğunlukla anneliğin yüklediği görev ve sorumluluklara yönelik olduğu söylenebilir. Mevcut çalışmaya benzer şekilde Aslıoğlu ve arkadaşlarının (2020) yaptığı çalışmada kadınların anneliği sorumluluk, güvenli bir çevre oluşturmak, çocuğa hayatı öğretmek ve çocuğu hayat boyu desteklemek olarak ifade ettikleri belirtilmiştir. Benzer olarak Alparslan'nın (2020) yaptığı çalışmada da kadınların anneliği sorumluluğu arttıran bir iş olarak tanımladığı görülmektedir.

Annelik, kadınların yaşamındaki en önemli bir rollerden birisidir (Ahmadpour ve ark., 2022). Kadınların bu süreci algılama şekli sonraki yaşamlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Annelik kavramı bazı kadınlar tarafından olumsuz olarak algılanabilir. Örneğin, bazı insanlar annelik kavramının yalnızca biyolojik anne olmakla ilgili olduğunu düşünürler ve bu nedenle anneliğin getirisi olan sorumluluklarını

gerçekleştirmek istemeyebilirler. Ayrıca, annelik deneyiminin zorlu ve yorucu olması nedeniyle bazı kadınlar annelik kavramına olumsuz bir bakış açısı geliştirebilirler (Maman ve ark., 2022). Kadınların algısı olumlu olursa annelik rolü, anne bebek ilişkisi olumlu olarak etkilenir ve anne yeni rolüne daha kolay adapte olur (Özbiler ve ark., 2021). Engin ve Ayyıldız (2021) yaptıkları çalışmada kadınlar da annelik algısının olumlu olması ile anne bebek bağlanması arasında pozitif bir ilişki olduğu ifade edilmiştir.

4.1. Memnuniyet/Mutluluk

Kadınların annelik algısına yönelik yapılan çalışmalarda kadınların anneliği çoğunlukla mutluluk verici, sevgi dolu, mucizevi ve tarifsiz bir duygu olarak algıladıkları görülmüştür (Fouquier, 2011; Benza ve Liamputtong, 2017; Prikhidko ve Swank., 2018; Hoffmann ve ark., 2021). Bu çalışmada da kadınların birçoğu (%20) anneliğe yönelik memnuniyet ve mutluluk verici metaforlar kullanmışlardır. Bulgularımıza benzer olarak Çebi ve Sarıköse (2021) çalışmalarında kadınların anneliği keyif veren, sevgi dolu ve saygınlık kazandıran bir rol olarak tanımladıkları görülmüştür. Bermúdez ve arkadaşlarının (2014) çalışmalarında kadınlar anneliği zorluklara rağmen mutluluk verici bir şey olarak ifade etmektedir.

4.2. Sorumluluk

Araştırmamıza katılan kadınların çoğunluğu (%43,3) anneliğin sorumluluk yönüne ilişkin metaforlar üretmişlerdir. Çalışmamıza benzer olarak Prikhidko ve Swank (2018) yaptıkları çalışmada kadınların anneliği tanımlarken sorumluluk içeren yönüne değindiklerini belirtmişlerdir (Prikhidko ve Swank, 2018). Shloim ve arkadaşlarının (2020) yaptıkları çalışmada, kadınların bebeklerin her anında yardımcı olması gerektiğini ifade ederek anneliğin sorumluluk içeren yönüne atıf yapmışlardır. Gürbüz'ün (2017), Asaloğlu ve arkadaşlarının (2020) çalışmalarında katılımcıların annelerin bebeklerinin her ihtiyacını koşma, onlara hayatı öğretme ve doğru yolu gösterme sorumluluğu olduğunu ifade ettikleri belirtilmiştir. Javadifar ve arkadaşlarının (2016) çalışmasında, ilk çocuğu olan annelerin hayatının merkezine bebeklerini koyduğu ve hayatını ona göre şekillendirdiklerini belirlemişlerdir. Literatürde yapılmış olan diğer çalışmalarda da kadınların anneliğin sorumluluk verici bir rol olduğunu belirtmişlerdir (Benza ve Liamputtong, 2017; Kemik, 2020). Annelerin belirttikleri annelik algısı çocukların her anına yetişen, sorumluluk yüklü bir rol ve gerçekleştirilmesi gereken bir yükümlülük olduğuna yönelik olduğu görülmektedir. Bunun nedeni olarak kadınların çocuk sahibi olmayı ve yetiştirmeyi toplumsal bir rol olarak görmelerinin sebep olduğu söylenebilir.

4.3. Fedakarlık

Çalışmamızda kadınların %16,6'sının anneliğin fedakar ve verici olan yönüne yönelik metaforlar türettiği görülmüştür. Bulguya benzer olarak çalışmalarda katılımcıların tanımlama biçimlerinin anneliğin fedakarlık olduğuna yönelik olduğu görülmektedir (Prikhidko ve Swank, 2018; Koç ve ark., 2019). Aktaş ve arkadaşları (2020) yaptıkları çalışmada anneliğin bebeği için uykusuz kalmak, kendi ihtiyaçlarından önce bebeğinin ihtiyaçlarını düşünmek, çocuksuz plan yapmamak ve hayatını hep çocuğuna göre şekillendirmek olarak algıladıkları saptanmıştır. Benzer şekilde Yüksel'in (2022) yaptığı çalışmada da annelerin sıklıkla kadınların anneliği fedakar ve verici olarak algıladıkları belirtilmiştir.

Shloim ve arkadaşlarının (2020) yaptıkları çalışmada kadınların anneliği her an taşıması gereken bir yük olduğunu ve her anını ona göre yaşamak zorunda kaldıklarını ifade ettiklerini belirtmiştir. Literatürde yapılan diğer çalışmalarda da kadınların çocuklarına bakmak için işten ayrıldıklarını ve onlara bakmak için kendi zamanlarından verdiklerini ifade etmişlerdir (Bozkurt 2019; Horne ve Breikreuz, 2018; Sever, 2015). Kadınların anneliğin hep fedakarlık yapması ve verici olması gerektiğini düşündükleri görülmüştür. Bunun nedeni olarak toplumda çocuğun bakımının, büyümesinin ve yetişmesinin hep kadın tarafından gerçekleşmesine yönelik bir algının var olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Bu nedenle kadınlarında gebeliklerinin ilk haftalarından itibaren önceliğine hep çocukların geldiği görülmektedir.

4.4 Endişe/Korku

Annelik kadınlar için eşsiz bir deneyim olmasının yanı sıra çoğu zamanda korku ve endişeye neden olan bir durumdur. Çalışmamızda da kadınların bir kısmının (%20) anneliğin endişe ve korku uyandıran yönüne yönelik metafor türettiği saptanmıştır. Bulgularımıza benzer şekilde Forbes ve arkadaşlarının (2021) çalışmasında katılımcıların anneliğe yönelik kendilerini yetersiz hissettikleri ve endişe ve korku yaşadıkları belirtilmiştir. Yapılan başka bir çalışmada da kadınların yetersizlik hissine kapıldıkları ve çocuklarının sağlığına yönelik endişe ve korku yaşadıkları görülmüştür (Javadifar ve ark., 2016). Prihidko ve Swank (2018) çalışmalarında, annelerin çocuklarına yeterli vakit ayıramadıklarında kendilerini suçlu hissettiklerini ve suçluluk duyduklarını ifade etmişlerdir. Kadınlar hayatları çocuklarına göre şekillendirmeye çalıştığında, tüm zamanını çocuğuna ayırdığında daha çok stres ve kaygı yaşamaktadır. Bu konuda yapılan bir çalışmada kadınların ben merkezcilikten uzaklaşarak çocuğuna odaklı yaşamalarının anneliğe yönelik algılarının olumsuz şekillendiği ve kadınların daha yoğun stres yaşadıkları belirtilmiştir (Dönmez, 2019). Koç ve arkadaşlarının (2019) çalışmasında katılımcılar, çocuğun temel ihtiyaçlarının sadece anne tarafından karşılanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu durumda annede daha fazla stres ve sıkıntıya neden olduğu görülmüştür. Çalışmalar bulgularımız ile paralellik göstermektedir. Günümüzde kadınların çocuklarına yönelik daha mükemmeliyetçi davrandıklarını ve bu durumun getirileri nedeniyle de endişe ve korku yaşadıklarını söyleyebiliriz. Sadıkoğlu (2020) çalışmasında günümüz annelerinin kendilerini daha çok eleştirdiklerini, hayatın akışı nedeniyle ne kendilerine ne de çocuklarına yeterince zaman ayıramadıklarını düşündüklerini ve bu nedenle de kaygı ve endişe yaşadıkları belirtilmiştir.

5. Sonuç

Annelik algısı, kişinin kültürel, sosyal ve kişisel faktörlerden etkilenir ve bu nedenle değişik insanların annelik algıları birbirinden farklı olabilir. Örneğin, bazı insanlar annelik kavramının yalnızca bakım veren ve yetiştiren kişi olarak tanımlanabileceğini düşünür. Annelik algısı kişinin kendi annesi ve annelik deneyimlerinden de etkilenir ve bu deneyimler insanların annelik kavramına nasıl baktıklarını belirler.

Annelik kavramının olumsuz algılanması, kadınların annelik rolünü yapmak istememesine neden olabilmektedir. Bu durumda annelik rolünün getirisi olan bebek bakımı, emzirme gibi sorumluluklarda eksikliklere yol açabilmektedir. Ayrıca çocuklarda ileri yaşlarda istismar, şiddet ve ihmal gibi sorunlar da görülebilmektedir. Bu, toplum için ciddi bir sorun olmaktadır. Bu nedenle, annelik kavramının

olumsuz algılanmasının önüne geçmek ve kadınların annelik rolüne uyumunu kolaylaştırmak anneliğe yönelik algılarının saptanabilmesi için önem arz etmektedir.

Mevcut çalışmada katılımcılar anneliğin memnuniyet/mutluluk, sorumluluk, endişe/korku ve fedakarlık yönlerine odaklanmışlardır. Ayrıca anneliğin en fazla sorumluluk en az da fedakar ve verici olan yönüne yönelik metaforlar üretmişlerdir. Bu metaforların oluşumunun çoğunlukla kadınların anneliğe yönelik koruma duygusu, bakım verici ihtiyacı, kadın olmanın getirdiği ekstra görevler ve toplum baskısı gibi etkenlerden temel aldığı görülmektedir. Olumsuz olarak algılanan annelik kavramı rolün getirisi olan bakım ve beslenme gibi sorumlulukların yerine getirilmesine engel olabilmekte, bebeğin büyüme gelişme sürecini olumsuz etkileyebilmektedir. Ebeler, kadınların annelik kavramına yönelik algısını, annenin role uyumunu erken süreçte değerlendirerek olası sorunların önüne geçmekte önemli bir role sahiptir. Bu çalışma sonucunda, anneler ile yakın temas halinde olan ebelerin anneliği anlama ve yaşanan sorunlara çözüm önerileri getirilmesinde destek olacaktır.

Yazarların Katkısı

Konu seçimi: NEB, AİG; Tasarım: NEB, AİG; Planlama: NEB, AİG; Veri toplama ve analiz: NEB, AİG; Makalenin yazımı: NEB, AİG; Eleştirel gözden geçirme: NEB, AİG.

Çıkar Çatışması

Çalışmada çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Ahmadpour, P., Jahanfar, S., Hamed, M., & Mirghafourvand, M. (2022). Predictors of maternal role adaptation in Iranian women: a cross-sectional study. *BMC Pregnancy Childbirth*, 22(1), 367. <https://doi.org/10.1186/s12884-022-04702-2>
- Aktaş, G. (2019). Günümüz toplumlarında anneliğin değişen biçimlerini sosyal medya kullanıcıları üzerinden değerlendirmek. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 36(2), 253-271. <https://doi.org/10.32600/huefd.441402>
- Alparşlan, B. (2020). Nesiller arası aktarımda kadınlık ve annelik inşaları. [Basılmamış Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Asaloğlu, C. U., Ercan, F., Erdem, E. & Akcan, A. T. (2020). Kadınların anneliğe ilişkin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(75), 1546-1561. <https://dx.doi.org/10.52380/ijpes.2021.8.4.513>
- Babacan, E. (2014). AGSL öğrencilerinin müzik kavramına ilişkin algıları: Metafor analizi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 124-132.
- Baltacı, A. (2017) Miles-Huberman model in qualitative data analysis. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-14.
- Benza, S., & Liamputtong, P. (2017). Becoming an 'Amai': Meanings and experiences of motherhood amongst Zimbabwean women living in Melbourne, Australia. *Midwifery*, 45, 72-78. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2016.12.011>
- Bermúdez, J. M., Zak-Hunter, L. M., Stinson, M. A. & Abrams, B. A. (2014). "I am not going to lose my kids to the streets" meanings and experiences of motherhood among mexican-origin women. *Journal of Family Issues*, 35(1), 3-27. <https://doi.org/10.1177%2F0192513X12462680>
- Boz, İ., Özçetin, E., & Teskereci, G. (2018). İnfertilitede anne olma: Kuramsal bir analiz. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 10(4), 506-521. <https://doi.org/10.18863/pgy.382342>
- Bozkurt, A. (2019). Annelik deneyimleri üzerine nitel bir araştırma [Yüksek Lisans Tezi]. Balıkesir Üniversitesi.

- Chandrasekhar, D., William, A. M., Anjana, A., Benny, A., Karuppam, A., Ahmed, R. O., & Ahamedunni, S.A.K. (2021). Perceptions of essential obstetric care by rural pregnant women and safe motherhood approaches: An interventional study. *Clinical Epidemiology and Global Health*, 11, 100731. <https://doi.org/10.1016/j.cegh.2021.100731>
- Çebi, E. & Sarıköse, M. (2021). Toplumsal cinsiyet bağlamında annelerin gözünden kız çocuğu: Mersin ili örneği. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 9(27), 192-213. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.950766>
- Çoğaltay, N. & Aras, Z.N. (2018). Öğretmen adaylarının öğretmen atamalarında kullanılan sözlü sınava ilişkin algıları: Metafor analizi örneği. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 211-230.
- Çolak, B., Demirbağ, B. C., & Kahrıman, İ. (2021). Ramona Thieme Mercer'ın annelik rolü yeteneği ve anne olma kuramını anlamak: Planlanmamış adölesan gebelik örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(4), 416-426. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.792076>
- Dönmez, D. (2019). Yeni nesil ebeveynlik ve sosyal medya bağlamında blogger anneler [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Edwards, R., Cragg, B., Dunn, S., & Peterson, W. E. (2021). The breastfeeding and early motherhood experiences of older first-time mothers: A constructivist grounded theory study. *Midwifery*, 96, 102945. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2021.102945>
- Engin, N., & Ayyıldız, T. (2021). Anne-bebek bağlanmasının annelik algısı ve bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(3), 583-596. <https://doi.org/10.46237/amusbfd.947004>
- Forbes, L. K., Lamar, M. R. & Bornstein, R. S. (2021). Working mothers' experiences in an intensive mothering culture: a phenomenological qualitative study. *Journal of Feminist Family Therapy*, 33(3), 270-294. <https://doi.org/10.1080/08952833.2020.1798200>
- Fouquier, K. F. (2011). The concept of motherhood among three generations of african american women. *Journal of Nursing Scholarship*, 43(2), 145-153. <https://doi.org/10.1111/j.1547-5069.2011.01394.x>
- Fraser, D. M., & Hughes. A. J. (2009). Perceptions of motherhood: The effect of experience and knowledge on midwifery students. *Midwifery*, 25(3),307-16. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2007.07.007>.
- Göbel, A., Stuhmann, L.Y., Barkmann, C., Schulte-Markwort, M., & Mudra, S. (2020). Becoming a mother: Predicting early dissatisfaction with motherhood at three weeks postpartum. *Midwifery*, 91:102824. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2020.102824>.
- Güçlü, İ. (2019). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (1. Basım). Nika Yayınevi, Ankara.
- Hoffmann, H., Lam, J. & Baxter, J. (2021). New mothers and social support: A mixed-method study of young mothers in Australia. *Journal of Sociology*, 57(4) <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.397126421>.
- Horne, R. M., & Breikreuz, R. S. (2018). The motherhood sacrifice: maternal experiences of child care in the Canadian context. *Journal of Family Studies*, 24(2), 126-145. <https://doi.org/10.1080/13229400.2015.1109540>
- Javadifar, N., Majlesi, F., Nikbakht, A., Nedjat, S., & Montazeri, A. (2016). Journey to motherhood in the first year after child birth. *Journal Family Reprod Health*, 10(3),146-153.
- Kelley, H., Galbraith, Q., & Strong, J. (2019). Working moms: motherhood penalty or motherhood return? *The Journal of Academic Librarianship*, 46(1), 102075. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2019.102075>
- Kemik, D. (2020). Hong Kong'da yaşayan Filipinli ev işi ve bakım çalışanları ile kadın işverenlerin annelik deneyimleri. *Fe Dergi*, 12(1), 82-95. <https://doi.org/10.46655/federgi.745825>
- Koç, G., Demir, T. B. & Özkan, B. Ö. (2019). Türkiye'de çalışan annenin sosyal medyadaki sosyal temsilleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(21), 401-421.
- Korkut, A. & Keskin, İ. (2016). Üniversite öğrencilerinin kariyer algıları: Metaforik bir analiz çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(33), 194-211.

- Kurtdede, N. & Özyaydın, A. (2019). Ebeveynlerin çocuk haklarına ilişkin metaforik algıları. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 9(2), 361-378.
- Laguilles-Villafuerte, S., & Guzman, A. B. (2021). Put your hands in mine: A metaphor analysis of family support in death anxiety and interment stress among Filipino older adults. *Educational Gerontology*, 47(4), 180-191. <https://doi.org/10.1080/03601277.2021.1895311>
- Maman, R., Rand, D., & Avrech, M. A. (2022). Scoping review of the maternal role at older age; Perceptions and occupations. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(1), 492. <https://doi.org/10.3390/ijerph19010492>
- Merriam, S. B. (2018). Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber (S. Turan Çevirmen; 2. baskı). Ankara Nobel Akademik Yayıncılık. (Orijinalinin yayın tarihi 2009)
- Özarıslan, M. (2019). Üstün zekâlı ve yetenekli olan ve üstün zekâlı ve yetenekli olmayan öğrencilerin biyolojiye ilişkin algılarının karşılaştırılması: Metaforik çalışma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 45(45), 310-334. <https://doi.org/10.9779/PUJE.2018.235>
- Özbiler, Ş., Akacan, B. & Bengisoy, A. (2021). Annelik rolüne ilişkin kendilik algısı Covid-19 karantina sürecinde mutluluğun yordayıcısı olabilir mi?. *Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 4(1), 51-73.
- Prikhidko, A. & Swank, J. M. (2018). Motherhood experiences and expectations: A qualitative exploration of mothers of toddlers. *The Family Journal*, 26(3), 278-284. <https://doi.org/10.1177%2F106648071879511619>.
- Sadıkoğlu, Z. Z. (2020). Yoğun annelik algısı: annelerin perspektifinden çağdaş ebeveynlik kültürü. [Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Sever, M. (2015). Kadınlık, annelik, gönüllü çocuksuzluk: Elisabeth Badinter'den kadınlık mı annelik mi? Tina Miller'dan annelik duygusu: Mitler ve deneyimler ve Corinne Maier'den No Kid üzerinden bir karşılaştırmalı okuma çalışması. *Fe Dergi*, 7(2), 71-86. https://doi.org/10.1501/Fe0001_0000000144
- Shloim, N., Lans, O., Brown, M., Mckelvie, S., Cohen, S. & Cahill, J. (2020). Motherhood is like a roller coaster lots of ups, then downs, something chaotic UK & Israeli women's experiences of motherhood 6-12 months postpartum. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 38(5), 523-545. <https://doi.org/10.1080/02646838.2019.1631448>
- Villamor, N. J. E., Guzman, A. B., & Matienzo, E. T. (2018). Look who is talking now: Eliciting the concept of fatherhood among filipino fathers using metaphor analysis. *Journal of Nursing Research*, 26(1), 36-43. <https://doi.org/10.1097/JNR.0000000000000201>
- Yüksel, Ç. E. (2022). Annelik algı ve deneyimlerinde kuşaklararası değişimin incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa.